

**Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»**

Кафедра охорони праці та цивільної безпеки

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

завідувач кафедри

Голінько В.І.

« 01 » липня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи гірничорятувальної справи»

Галузь знань	26 «Цивільна безпека»
Спеціальність	263 «Цивільна безпека»
Освітній рівень.....	бакалавр
Освітня програма	Цивільна безпека
Статус	вибіркова
Загальний обсяг	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Форма підсумкового контролю	іспит
Термін викладання	7-й семестр
Мова викладання	українська

Викладачі: доц. Шайхлісламова І.А., ас. Савельєв Д.В.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Дніпро
НТУ «ДП»
2019

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи гірничорятувальної справи» для магістрів спеціальності 263 «Цивільна безпека» / Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. ОПЦБ – Д.: НТУ «ДП», 2019. – 16 с.

Розробник – Шайхлісламова І.А.

Робоча програма регламентує:

- мету дисципліни;
- дисциплінарні результати навчання, сформовані на основі трансформації очікуваних результатів навчання освітньої програми;
- базові дисципліни;
- обсяг і розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять;
- програму дисципліни (тематичний план за видами навчальних занять);
- алгоритм оцінювання рівня досягнення дисциплінарних результатів навчання (шкали, засоби, процедури та критерії оцінювання);
- інструменти, обладнання та програмне забезпечення;
- рекомендовані джерела інформації.

Робоча програма призначена для реалізації компетентнісного підходу під час планування освітнього процесу, викладання дисципліни, підготовки студентів до контрольних заходів, контролю провадження освітньої діяльності, внутрішнього та зовнішнього контролю забезпечення якості вищої освіти, акредитації освітніх програм у межах спеціальності.

Робоча програма буде в пригоді для формування змісту підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників кафедр університету.

Погоджено рішенням методичної комісії спеціальності 263 Цивільна безпека (протокол № 3 від 01.07.2019).

ЗМІСТ

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	4
3 БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ	4
4 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	5
5 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	5
6 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	8
6.1 Шкали	8
6.2 Засоби та процедури	8
6.3 Критерії	9
7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	13
8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	13
9 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	14

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В освітньо-професійній програмі Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» спеціальності 263 «Цивільна безпека» здійснено розподіл програмних результатів навчання (ПРН) за організаційними формами освітнього процесу. Зокрема, до дисципліни В1.11 «Основи гірничорятувальної справи» віднесено такі результати навчання:

BP1.5	Організувати безпечне ведення різних виробничих процесів в умовах виробництва та у надзвичайних ситуаціях
BP1.6	Здійснювати оцінку стану і технічної готовності устаткування підприємств за критеріями безпеки експлуатації
BP1.7	Контролювати дотримання технологічних параметрів при роботі устаткування та обладнання та правил безпеки при виконанні робіт

Мета дисципліни – формування у майбутніх фахівців в галузі цивільна безпека комплексу знань, умінь, здатностей (компетенції) з основ гірничорятувальної справи, реалізація яких на практиці буде сприяти запобіганню аварій, готовність фахівців до їх ліквідації і надання допомоги захопленим аварією робітникам.

Реалізація мети вимагає трансформації програмних результатів навчання в дисциплінарні та адекватний відбір змісту навчальної дисципліни за цим критерієм.

2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Шифр ПРН	Дисциплінарні результати навчання (ДРН)	
	шифр ДРН	зміст
BP1.5	BP1.5-2.1	Прогнозувати розвиток аварії і можливі ускладнення під час її ліквідації
	BP1.5-2.2	Організувати безпечне ведення рятувальних робіт у надзвичайних ситуаціях
BP1.6	BP1.6-2.1	Орієнтуватися в чинній нормативно-правовій базі, що регулює діяльність гірничорятувальних служб
	BP1.6-2.2	Правильно вибирати ефективний режим провітрювання під час аварії в шахті
BP1.7	BP1.7-2.1	Розпізнавати і передбачати можливі небезпеки, які можуть виникнути під час гірничорятувальних робіт, запобігати і ліквідувати їх
	BP1.7-2.2	Швидко і правильно оцінювати аварійну обстановку, визначати зону враження аварією гірничих виробок

3 БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни	Здобуті результати навчання
Основи охорони праці Цивільний захист	Пояснювати процеси впливу шкідливих і небезпечних чинників, що виникають у разі небезпечної події; застосовувати теорії захисту населення, території та навколишнього природного середовища від

Назва дисципліни	Здобуті результати навчання
	уражальних чинників джерел надзвичайних ситуацій, необхідні для здійснення професійної діяльності знання математичних та природничих наук
Медицина надзвичайних ситуацій	Демонструвати вміння щодо проведення заходів з ліквідування надзвичайних ситуацій та їх наслідків, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.
Системи контролю та спостереження за надзвичайними ситуаціями	Визначати фізичні, хімічні, біологічні та психофізіологічні шкідливі виробничі чинники та аналізувати безпечність виробничого устаткування
Система протиаварійного захисту	Обирати оптимальні заходи і засоби, спрямовані на зменшення професійного ризику, захист населення, запобігання надзвичайним ситуаціям.
Пожежна безпека Аварійні вентиляційні режими	Передбачати безпечну роботу газодимозахисної служби, експлуатацію комплектів засобів індивідуального захисту рятувальників.
Планування процесів ліквідації аварій	Аналізувати і обґрунтовувати інженерно-технічні та організаційні заходи щодо цивільного захисту, техногенної та промислової безпеки на об'єктах та територіях.

4 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Вид навчальних занять	Обсяг, години	Розподіл за формами навчання, години					
		денна		вечірня		заочна	
		аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота
лекційні	80	26	54	-	-	6	74
практичні	40	13	27	-	-	4	36
лабораторні	-	-	-	-	-	-	-
семінари	-	-	-	-	-	-	-
РАЗОМ	120	39	81	-	-	10	110

5 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	ЛЕКЦІЇ	80
ВР1.5-2.2	1. Вступ.	8
	Предмет, структура і зміст дисципліни	
	Терміни та визначення основних понять.	
	Історія розвитку гірничорятувальної справи в Україні.	
ЗМ 1. Діяльність Державної воєнізованої гірничорятувальної служби (ДВГРС) у вугільній промисловості		
ВР1.6-2.1	2. Нормативно-правове забезпечення діяльності гірничорятувальної служби.	8
	Законодавчі акти та основні положення.	
	Нормативні акти, що регламентують діяльність ДВГРС.	
	Нагляд, контроль і звітність про діяльність аварійно-рятувальних служб.	

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	Гарантії соціального захисту працівників аварійно-рятувальних служб.	
BP1.5-2.2	3. Організація та управління ДВГРС у вугільній промисловості. Структура, органи управління та дислокація ДВГРС. Завдання та функції рятувальників ДВГРС. Права та обов'язки рятувальників ДВГРС. Організаційні основи забезпечення цілодобової готовності підрозділів ДВГРС до виїзду на аварії. Диспозиція виїздів на аварії і плани взаємодопомоги підрозділів ДВГРС.	8
BP1.5-2.2	4. Шахтні гірничорятувальні станції. Основні положення щодо діяльності ШГС. Завдання та функції ШГС. Допоміжні гірничорятувальні команди, їх обов'язки. Професійна підготовка членів ДГК.	8
BP1.5-2.2	5. Підготовка аварійно-рятувальних формувань та особового складу ДВГРС. Порядок комплектування та підготовки особового складу ДВГРС. Професійний добір та спец тренування стажистів та респіраторників (і експертиза працездатності гірничорятувальників). Проходження служби в ДВГРС. Професійна підготовка особового складу ДВГРС без відриву від служби.	8
ЗМ 2. Протиаварійний захист гірничих підприємств		
BP1.5-2.1 BP1.7-2.1	6. Аварійна небезпека шахт. Основні види аварій. Аварійність на шахтах України. Економічні та соціальні наслідки аварій. Економічна оцінка аварійності.	8
BP1.5-2.1 BP1.7-2.1	7. Прогнозування аварійної небезпеки шахт. Способи прогнозування аварійності. Прогноз небезпеки раптових викидів. Прогноз загрози гірських ударів. Прогноз газовості і місцевих скупчень метану. Прогноз пожежонебезпеки. Прогноз вибухонебезпечності вугільного пилу. Прогноз небезпеки затоплення. Прогноз небезпеки хімічного зараження. Вплив умов розробки на аварійну небезпеку шахт. Паспортизація гірничих виробок шахт.	8
BP1.5-2.2	8. План ліквідації аварій. Загальні положення. Визначення стійкості вентиляційних струменів. Вибір аварійних вентиляційних режимів. Визначення зони ураження гірничих виробок внаслідок аварії. Визначення небезпеки загазування при зміні режимів	8

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	провітрювання. Визначення концентрації метану після відключення дегазації. Аналіз впливу невідповідності позицій плану фактичному положенню в шахті.	
BP1.6-2.2	9. Виробнича і профілактична діяльність ДВГРС на гірничих підприємствах. Спрямованість виробничо-профілактичної роботи. Виконання робіт неаварійного характеру. Розгазування ізольованих виїмкових дільниць і окремих виробок.	8
BP1.7-2.2	10. Гірничорятувальне оснащення і техніка Засоби індивідуального і колективного захисту гірничорятувальників. Гірничорятувальна техніка Апаратура зв'язку і контролю. Медичне забезпечення ліквідації аварій та їх наслідків на вугільних шахтах. Медичне забезпечення ліквідації аварій та їх наслідків на вугільних шахтах.	8
	ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	40
BP1.6-2.1	Опрацювання основних положень про Державну воєнізовану гірничорятувальну службу у вугільній промисловості України.	4
BP1.6-2.1	Опрацювання вимог «Правил безпеки у вугільних шахтах» та основних положень Правил пожежної безпеки для підприємств вугільної промисловості України.	4
BP1.6-2.1 BP1.5-2.2	Вивчення обов'язків посадових осіб (респіраторник, командир відділення, командир взводу, командир загону, член добровільної гірничорятувальної команди) їх дій та правил поведінки працівників під час аварій. Опрацювання Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 5. Добувна промисловість.	4
BP1.5-2.1 BP1.6-2.2	Вимоги та побудова Плану ліквідації аварій (ПЛА) на шахтах вугільної промисловості України. Порядок розробки, узгодження та вводу у дію. Складання позиції оперативної частини ПЛА шахти.	8
BP1.7-2.2	Апарати для відновлення дихання (реанімації). Технічна характеристика апарата «Горноспасатель–10М», портативного автономного гірничорятувального інгалятора багаторазової дії АГС– 2М.	4
BP1.7-2.2	Вивчення конструкцій ізолюючих регенеративних респіраторів.	4
BP1.7-2.2	Вивчення апаратури і засобів гірничорятувального зв'язку і виявлення постраждалих (організації зв'язку з людьми, які знаходяться за завалом).	4
BP1.6-2.2 BP1.5-2.2	Ведення гірничорятувальних робіт в умовах підвищеної температури рудникової атмосфери. Засоби протитеплового захисту в різних діапазонах температур (протитеплова куртка з регенеративним респіратором та протитепловий костюм з регенеративним респіратором).	4

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
ВР1.6-2.2	Діагностика та надання першої допомоги потерпілим в наслідок отруєння шахтними газами при аваріях.	4
РАЗОМ		120

6 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Сертифікація досягнень студентів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання студента за дисципліною.

6.1 Шкали

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок здобувачів вищої освіти різних закладів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховується, якщо студент отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

6.2 Засоби та процедури

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності студента за вимогами НРК до 7-го кваліфікаційного рівня під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Студент на контрольних заходах має виконувати завдання, орієнтовані виключно на демонстрацію дисциплінарних результатів навчання (розділ 2).

Засоби діагностики, що надаються студентам на контрольних заходах у вигляді завдань для поточного та підсумкового контролю, формуються шляхом конкретизації вихідних даних та способу демонстрації дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики (контрольні завдання) для поточного та підсумкового

контролю дисципліни затверджуються кафедрою.

Види засобів діагностики та процедур оцінювання для поточного та підсумкового контролю дисципліни подано нижче.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдання під час лекцій	поточний контроль успішності та комплексної контрольної роботи (ККР)	визначення середньозваженого результату поточних контролів;
		виконання завдань під час самостійної роботи		
практичні	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдань під час практичних занять		
		виконання завдань під час самостійної роботи		

Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань. Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання.

Якщо зміст певного виду занять підпорядковано декільком дескрипторам, то інтегральне значення оцінки може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюються викладачем.

За наявності рівня результатів поточних контролів з усіх видів навчальних занять не менше 60 балів, підсумковий контроль здійснюється без участі студента шляхом визначення середньозваженого значення поточних оцінок.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен студент під час екзамену має право виконувати ККР, яка містить завдання, що охоплюють ключові дисциплінарні результати навчання.

Кількість конкретизованих завдань ККР повинна відповідати відведеному часу на виконання. Кількість варіантів ККР має забезпечити індивідуалізацію завдання.

Значення оцінки за виконання ККР визначається середньою оцінкою складових (конкретизованих завдань) і є остаточним.

Інтегральне значення оцінки виконання ККР може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюється кафедрою для кожного дескриптора НРК.

6.3 Критерії

Реальні результати навчання студента ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що

описують дії студента для демонстрації досягнення результатів навчання.

Для оцінювання виконання контрольних завдань під час поточного контролю лекційних і практичних занять в якості критерія використовується коефіцієнт засвоєння, що автоматично адаптує показник оцінки до рейтингової шкали:

$$O_i = 100 a/m,$$

де a – число правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій відповідно до еталону рішення; m – загальна кількість запитань або суттєвих операцій еталону.

Індивідуальні завдання та комплексні контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для бакалаврського рівня вищої освіти (подано нижче).

Загальні критерії досягнення результатів навчання для 7-го кваліфікаційного рівня за НРК

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Дескриптори НРК	Вимоги до знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності	Показник оцінки
Знання		
- концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень, які є основою для організації здорового способу життя; - критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності	Відповідь відмінна – правильна, обґрунтована, осмислена. Характеризує наявність: - концептуальних знань; - високого ступеню володіння станом питання; - критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності	95-100
	Відповідь містить не грубі помилки або описки	90-94
	Відповідь правильна, але має певні неточності	85-89
	Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована	80-84
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	74-79
	Відповідь фрагментарна	70-73
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення студента про об'єкт вивчення	65-69
	Рівень знань мінімально задовільний	60-64
	Рівень знань незадовільний	<60
Уміння		
- розв'язання	Відповідь характеризує уміння:	95-100

Дескриптори НРК	Вимоги до знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності	Показник оцінки
складних непередбачуваних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів	<ul style="list-style-type: none"> - виявляти проблеми; - формулювати гіпотези; - розв'язувати проблеми; - обирати адекватні методи та інструментальні засоби; - збирати та логічно й зрозуміло інтерпретувати інформацію; - використовувати інноваційні підходи до розв'язання завдання 	
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності з негрубими помилками	90-94
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	85-89
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	80-84
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації чотирьох вимог	70-73
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань за зразком	65-69
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, але з неточностями	60-64
	Рівень умінь незадовільний	<60
Комунікація		
<ul style="list-style-type: none"> - донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності; - здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію 	<p>Зрозумілість відповіді (доповіді). Мова:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правильна; - чиста; - ясна; - точна; - логічна; - виразна; - лаконічна. <p>Комунікаційна стратегія:</p> <ul style="list-style-type: none"> - послідовний і несуперечливий розвиток думки; - наявність логічних власних суджень; - доречна аргументації та її відповідність відстоюваним положенням; - правильна структура відповіді (доповіді); - правильність відповідей на запитання; - доречна техніка відповідей на запитання; - здатність робити висновки та формулювати пропозиції 	95-100
	Достатнє володіння проблематикою галузі з незначними хибами.	90-94

Дескриптори НРК	Вимоги до знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності	Показник оцінки
	Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) з незначними хибами. Доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами	
	Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добре володіння проблематикою галузі Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добре володіння проблематикою галузі Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)	74-79
	Задовільне володіння проблематикою галузі Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)	70-73
	Часткове володіння проблематикою галузі Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)	65-69
	Фрагментарне володіння проблематикою галузі Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано 10 вимог)	60-64
	Рівень комунікації незадовільний	<60
<i>Автономність та відповідальність</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ♦ управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами ♦ спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах ♦ формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти ♦ організація та 	<p>Відмінне володіння компетенціями менеджменту особистості, орієнтованих на:</p> <p>1) управління комплексними проектами, що передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дослідницький характер навчальної діяльності, позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію; - здатність до роботи в команді; - контроль власних дій; <p>2) відповідальність за прийняття рішень в непередбачуваних умовах, що включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - обґрунтування власних рішень положеннями нормативної бази галузевого та державного рівнів; - самостійність під час виконання поставлених завдань; - ініціативу в обговоренні проблем; - відповідальність за взаємовідносини; <p>3) відповідальність за професійний розвиток окремих</p>	95-100

Дескриптори НРК	Вимоги до знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності	Показник оцінки
керівництво професійним розвитком осіб та груп ♦ здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії	осіб та/або груп осіб, що передбачає: - використання професійно-орієнтовних навичок; - використання доказів із самостійною і правильною аргументацією; - володіння всіма видами навчальної діяльності; 4) здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності, що передбачає: - ступінь володіння фундаментальними знаннями; - самостійність оцінних суджень; - високий рівень сформованості загальнонавчальних умінь і навичок; - самостійний пошук та аналіз джерел інформації	
	Упевнене володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано дві вимоги)	90-94
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано шість вимог)	74-79
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано сім вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано вісім вимог)	65-69
	Рівень автономності та відповідальності фрагментарний	60-64
	Рівень автономності та відповідальності незадовільний	<60

7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Використовується сучасне лабораторне, комп'ютерне та мультимедійне обладнання кафедри охорони праці та цивільної безпеки. Дистанційна платформа Moodle.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Інструкція зі складання планів ліквідації аварії (до п.1.1.12 Правил безпеки у вугільних шахтах)

2. План ліквідації аварій. Навчальний посібник до практичних занять і самостійної роботи студентів на пряму підготовки 6.050301 "Гірництво". / М.В.Шибка, А.А.Литвиненко, О.С.Іщенко, Т.О.Артюшенко. – Д.: ДВНЗ «Національний гірничий університет», 2014. – 47 с.

3. Вивчення апаратів штучного дихання. Методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи з дисциплін за вибором студента для спеціальності 184 «Гірництво» та 263 «Цивільна безпека» / С. О Алексеєнко, М.

О. Гончар, І.А. Шайхлісламова - Д.: Національний гірничий університет, 2014.- 20 с.

4. Вивчення ізолюючих регенеративних респіраторів. Методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи студентів з напрямку підготовки "Гірництво" / Упоряд.: С.О. Алексеєнко, В.Г. Клочков, О.С. Іщенко, В.Г. Марченко. – Д.: ДВНЗ «Національний гірничий університет», 2011. – 20 с.

5. Основи гірничорятувальної справи. Методичні рекомендації до самостійного вивчення курсу та контрольні завдання для студентів спеціальностей 184 «Гірництво» спеціалізація «Охорона праці» та 263 «Цивільна безпека» спеціалізації «Промислова безпека та охорона праці»/ Укладачі: І.А. Шайхлісламова, С.О. Алексеєнко, В.Г. Марченко; М-во освіти і науки, Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2018.

9 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Голінько В.І., Смоланов С.М., Грядущий Б.А. Основи гірничорятувальної справи / В.І. Голінько, С.М. Смоланов, Б.А. Грядущий // Д.: Державний ВНЗ «НГУ», 2014. – 267 с.

2. Голинько В.И., Алексеєнко С.А., И.Н. Смоланов. Аварийно-спасательные работы в шахтах: Учебное пособие. – Днепропетровск: Лира ЛТД. – 2011. – 480 с.

3. Євстратенко І.А., Ошмянский І.Б., Євстратенко Л.І. Гірничорятувальна справа на гірничорудних підприємствах – Кривий Ріг, Діоніс (ФО-П Чернявський Д.О.), 2012. – 338 с.

4. Пашковский П.С. Проветривание шахт при подземных пожарах / П.С. Пашковский, В.И. Лебедев. – Донецк: ЧП «Арпи», 2012. – 448 с.

5. Соболев Г.Г. Организация и ведение горноспасательных работ в шахтах. 3-е изд., перераб. и доп. М.: Недра, 1988. – 208 с.

6. Ликвидация аварий в угольных шахтах. Теория и практика / В.В. Радченко, С.М. Смоланов, Г.М. Алейникова и др.: Под общ. ред. Г.М. Алейникова. – К.: Техника, 1999. – 320 с.

ЗАКОНОДАВЧА ТА НОРМАТИВНА БАЗА

Кодекси та закони:

1. Кодекс цивільного захисту України
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>

2. Гірничий закон України <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1127-14>

3. Закон України Про ратифікацію конвенції Міжнародної організації праці про безпеку та гігієну праці в штатах <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3021-17>

4. Закон України Про охорону праці
<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>

5. Закон України "Про аварійно-рятувальні служби"

6. Правила безпеки у вугільних шахтах. – К., 2010. – 398 с.

7. Правила пожежної безпеки для підприємств вугільної промисловості України. – К., 2005. – 335 с.

8. Статут Державної воєнізованої гірничорятувальної служби у вугільній промисловості з організації і ведення гірничорятувальних робіт– К., 2015.

9. Статут ДСВГРС щодо організації та проведення гірничорятувальних (аварійно-рятувальних) робіт на гірничорудних і нерудних підприємствах та інших підземних спорудах– К., 2010.

10. Постанова Про затвердження Статуту про дисципліну працівників спеціальних (воєнізованих) аварійно-рятувальних служб
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1540-2000-%D0%BF>

11. Положення про Державну воєнізовану гірничорятувальну службу у вугільній промисловості України (ДВГРС). затверджено Наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України 19.10.2012 № 815

12. Положення про Державну спеціальну (воєнізовану) аварійно-рятувальну службу (ДСВАРС) МНС України

13. Положення про проходження служби основним особовим складом Державної воєнізованої гірничорятувальної служби у вугільній промисловості.

14. Положення про Учбово-оперативний воєнізований гірничорятувальний загін Державної воєнізованої гірничорятувальної служби у вугільній промисловості України Затверджений Наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України 03.10.2011 № 564

15. Положення про перевірку оперативно-технічної готовності і виробничо-профілактичної діяльності підрозділів ДВГРС затверджено Наказ Міністерства палива та енергетики України 22.01.2002 №25

16. Положення про n-ий воєнізований гірничорятувальний загін.

17. Положення про грошове забезпечення особового складу Державної воєнізованої гірничорятувальної служби у вугільній промисловості

18. Конвенція 1995 року про безпеку та гігієну праці в штатах
http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_093

19. Національний класифікатор України ДК 003:2010 «Класифікатор професій», затверджений наказом Держспоживстандарту України від 28 липня 2010 р. № 327.

20. "Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 5. Добувна промисловість", затверджен наказом №62 Міністерства палива та енергетики України 14.01.2000.

Навчальне видання

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Основи гірничорятувальної справи» для бакалаврів
спеціальності 263 «Цивільна безпека»

Розробники: Шайхлісламова Ірина Анатоліївна

Підготовлено до виходу в світ
у Національному технічному університеті
«Дніпровська політехніка».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842
49005, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19